

Datum
2017-12-07

Diariernr
2017-102690

Ert datum
2017-09-21

Er referens
M2017/02261/Ee

Rättssekretariatet

Miljö- och energidepartementet

103 33 Stockholm

Elmarknadslag (Ds 2017:44)

Energimarknadsinspektionen (Ei) avstyrker de föreslagna definitionerna av transmissionsnät och transmissionsnätsföretag. I övrigt tillstyrker Ei förslaget till ny elmarknadslag med de synpunkter och kommentarer som redovisas i detta remissvar.

Sammanfattning

Regeringskansliet påbörjade under 2014 arbetet med att se över ellagstiftningen med syfte att ersätta 1997 års ellag. Ei deltog i den referensgrupp som var kopplad till arbetet med att ta fram det nu remitterade förslaget till elmarknadslag. Ei har därmed fortlöpande kunnat lämna förslag och synpunkter. De synpunkter och kommentarer som tas upp här är huvudsakligen sådana som Ei tagit upp tidigare, men som inte finns med i det slutliga förslaget. Några få synpunkter följer av nya omständigheter. Den enda punkt där Ei har en direkt invändning mot förslaget är de föreslagna definitionerna av transmissionsnät och transmissionsnätsföretag, vilka Ei inte anser vara förenliga med gällande EU-lagstiftning.

Energimarknadsinspektionens övervägande

Övervägandena följer ordningen i förslaget till elmarknadslag. Därefter följer överväganden i följdlagstiftning. Språkliga synpunkter finns i bilaga.

Lagens innehåll samt ord och uttryck (1 kap.)

Ei lämnar synpunkter på definitionerna i 1 kap. 3 § som avser lokalnät och regionledning samt transmissionsnät och transmissionsnätsföretag. Beträffande transmissionsnät och transmissionsnätsföretag avstyrker Ei förslaget.

Definition av lokalnät och regionledning

Definitionen av lokalnät bör även avse ledningar som omfattas av nätkoncession för linje om de redovisas samlat med nätkoncession för område. Omvänt bör definitionen av regionledning inte omfatta dessa ledningar. Ei:s förslag till nya definitioner är:

Lokalnät: ledningar som omfattas av nätkoncession för område samt ledningar som omfattas av nätkoncession för linje och som redovisas samlat med nätkoncession för område.

Regionledning: en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje och som inte redovisas samlat med nätkoncession för område eller inte ingår i ett transmissionsnät.

Anledningen till Ei:s förslag är att regelverket i övrigt har denna uppdelning både redovisningsmässigt och i tariffhänseende. Detta har i sin tur fått till följd att begreppet regionledning främst, om inte uteslutande, används för sådana ledningar som inte redovisas tillsammans med område..

Rent innehållsmässigt har det dock ingen betydelse så länge uppdelningen framgår av de paragrafer där det har betydelse, till exempel vad gäller fastställande av intäktsram för regionledning som redovisas tillsammans med en nätkoncession för område.

Definition av transmissionsnät och transmissionsnätsföretag

Definitionerna måste av de skäl som följer ändras, förslagsvis till följande:

Transmissionsnät: ett tekniskt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som inte ingår i det regionala distributionsnätet.

Transmissionsnätsföretag: den som har nätkoncession för ledning som ingår i ett transmissionsnät och dess sammanlänknings till andra transmissionsnät.

Elmarknadsdirektivet och förordningen jämfört med förslaget till elmarknadslag

I Art 2 elmarknadsdirektivet¹ finns bland annat följande definitioner:

- *Överföring:* transport av el i sammanlänkade system med högspänningsnät samt nät med extra hög spänning för tillhandahållande till slutförbrukare eller distributörer, men inte leverans.
- *Sammanlänkat system:* ett antal överförings- och distributionssystem som kopplas samman med hjälp av en eller flera sammanlänknings.
- *Sammanlänkning:* utrustning som används för sammanlänkning av elsystem.
- *Systemansvarig för överföringssystemet:* varje fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el.

Enligt elmarknadsdirektivet är *överföring* således transport av el i ett antal system med högspänningsnät och nät med extra hög spänning som kopplas samman med hjälp av en eller flera sammanlänknings, för tillhandahållande till slutförbrukare eller distributörer, men inte leverans.

Förordningen, som är direkt gällande rätt i Sverige, hänvisar i Art 2.1 till elmarknadsdirektivets definitioner, med undantag för sammanlänkning. En

---

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG

sammanlänkning är enligt förordningen en överföringsledning som passerar eller sträcker sig över en gräns mellan medlemsstater och som kopplar samman medlemsstaternas nationella överföringssystem.

I 1 kap. 3 § förslaget till elmarknadslag finns bland annat följande definitioner:

- *Transmission*: överföring av el för annans räkning genom ett transmissionsnät.
- *Transmissionsnät*: ett tekniskt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt (kV) eller mer, sträcker sig över flera regioner inom landet och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder. (Transmissionsnät föreslås ersätta begreppet *stamledning* som enligt 1 kap. 4 a § första stycket ellagen (1997:857) är en ledning med en spänning om 220 kV eller mer.)
- *Transmissionsnätsföretag*: den som har nätkoncession för ledning som ingår i ett transmissionsnät.

Enligt förslaget är *transmission* således överföring av el för annans räkning genom ett tekniskt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kV eller mer, sträcker sig över flera regioner inom landet och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder. *Transmissionsnätsföretag* är den som har nätkoncession för ledning som ingår i ett tekniskt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kV eller mer, sträcker sig över flera regioner inom landet och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

Enligt elmarknadsdirektivet har en systemansvarig för överföringssystem (TSO) ansvar för drift, underhåll och utbyggnad av överföringssystemet *inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system*. Detta krav på geografisk utbredning är i lagförslaget flyttat till definitionen av transmissionsnät som ska *sträcka sig över flera regioner inom landet och länka samman det nationella elnätet med elnät i andra länder*. Brister kravet på nätets geografiska utbredning blir det således per definition ett distributionsnät, vilket inte är den givna följden enligt direktivet. Vidare har kravet på geografisk utbredning skärpts genom att *inom ett visst område* är ersatt med *över flera regioner inom landet och andra system* är ersatt med *elnät i andra länder*. Dessa förändringar medför att den nationella lagstiftningen skulle få ett betydligt snävare tolkningsutrymme av vad som är ett transmissionsnät och vem som är en TSO jämfört med EU-rätten. Syftet är uppenbarligen att undvika att ledningar som ingår i regionala distributionsnät skulle omfattas av definitionen för transmissionsnät. Detta syfte bör dock uppnås genom att betona ledningsnätets funktion i stället för dess geografiska utbredning. Det bör också samtidigt finnas en möjlighet att certifiera de företag som enligt EU-rätten är systemansvariga för överföringssystem och som därför enligt EU-rätten ska certifieras.

Vidare uppstår givetvis problem med tillämpningen om elmarknadsdirektivets definitioner implementeras felaktigt i nationell rätt samtidigt som samma definitioner är direkt gällande rätt vid tillämpningen av förordningen. Samma definitioner får då olika innebörd beroende på vilken rättsakt som tillämpas vilket är olämpligt.

Ett exempel på varför den föreslagna definitionen av transmissionsnät inte blir bra.

Baltic Cable (BC) är en 600 MW likströmsledning med spänning 450 kV mellan Sverige och Tyskland. BC omfattas således av dagens definition av stamledning. Däremot sträcker sig inte BC över flera regioner inom Sverige. BC omfattas därmed inte av den föreslagna definitionen *transmissionsnät*. Följaktligen skulle BC då bli en *regionledning* (en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje och inte ingår i ett transmissionsnät) och dess ägare Baltic Cable AB (BCAB) ett *distributionsnätsföretag* (den som har nätkoncession för en regionledning eller nätkoncession för område). Förbudet mot att ta ut överföringsavgifter på BC skulle däremot kvarstå eftersom ledningen är på 220 kV eller mer, 6 kap. 10 § elmarknadslagen.

En sådan innebörd av BC och BCAB:s status enligt nationell lagstiftning är inte bra. Både Ei och dess tyska motsvarighet Bundesnetzagentur (BNetzA) anser att BCAB är en TSO enligt elmarknadsdirektivet. BCAB omfattas dock inte av det nu gällande svenska regelverket för certifiering av stamnätsföretag. I Tyskland har däremot frågan prövats i domstol efter att BNetzA funnit att BCAB inte uppfyller åtskillnadsreglerna för nätföretag. Genom ett beslut i högsta federala instans (Bundesgerichtshof) den 7 mars 2017 är det fastslaget att BCAB är en TSO. BCAB har därefter ansökt hos BNetzA om att få bli certifierat enligt reglerna om oberoende systemansvariga (ISO). Att BCAB är en TSO framgår också av ett yttrande från Europeiska kommissionen till BNetzA (Stellungnahme der Kommission vom 23.1.2014, C(2014) 424 final).

Av domen från Bundesgerichtshof framgår bl.a. följande.

Genom att de båda begreppen "överföringssystem i ett visst område" och "sammanlänkning med andra system" kopplas samman genom konjunktionen "och" framgår det att lagstiftaren också i detta sammanhang anser att en sammanlänkning ingår i överföringssystemet. Eftersom det redan i 3 § punkt 32 EnWG finns en motsvarande definition skulle det visserligen inte nödvändigtvis ha krävts en uttrycklig upprepning i 3 § punkt 10 EnWG. Att sammanlänkningsbegreppet nämns i 3 § punkt 10 EnWG är emellertid logiskt redan av den anledningen att bestämmelsens ordalydelse i detta avseende motsvarar definitionen i artikel 2.4 i direktiv 2009/72

Till skillnad från den uppfattning som har framförts i överklagandet framgår det inte av denna formulering att ett företag bara kan anses vara systemansvarigt för ett överföringssystem när det, förutom en sammanlänkning, också driver ytterligare delar i ett överföringssystem. Tillägget "i förekommande fall" visar snarare att det i lagen anges två olika former som kan föreligga både kumulativt och var för sig och i alla dessa konstellationer omfattas av bestämmelsen.

[...]

b) Till skillnad från den uppfattning som har framförts i överklagandet överensstämmer bestämmelserna i Energiewirtschaftsgesetz med EU-rätten.

aa) I artikel 2.4 i direktiv 2009/72 definieras begreppet "systemansvarig för överföringssystemet" på samma sätt som i 3 § punkt 10 EnWG. I synnerhet nämns drift av sammanlänkningsbegreppet med andra system som likvärdig överföringssystem i ett

visst område. För tolkningen av denna bestämmelse gäller följaktligen inget annat än för tolkningen av 3 § punkt 10 EnWG.

bb) I definitionen av begreppet "överföring" i artikel 2.3 i direktivet nämns visserligen inte gränsöverskridande sammanlänknings uttryckligen. Det medför dock inte att innehållet avviker från definitionen i 3 § punkt 32 EnWG.

Den föreslagna definitionen av transmissionsnät står i strid med en direkt tillämplig EU-förordning, avgöranden i andra medlemsstater och avgöranden från EU-domstolen. Detta eftersom Baltic Cable enligt den svenska lagstiftningen inte längre skulle betraktas som en stamledning (transmissionsnät) utan en regionledning och BCAB som ett distributionsnätsföretag. Tillämpningen av de föreslagna lagreglerna i dessa båda avseenden blir felaktig beträffande BCAB och en sådan situation bör givetvis undvikas.

Följdändringar

Ei lämnar följande förslag till följdändringar:

s. 142: Med hänsyn till det anförda bör termen stamledning utgå och ersättas med en term som avser ett tekniskt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som inte ingår i det regionala distributionsnätet, sträcker sig över flera regioner inom landet och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder. Det ligger nära till hands att då använda det ord som redan finns i ellagen, dvs. "stamnät". Det finns dock skäl som talat för att i stället använda uttrycket "transmissionsnät". Detta är det mest konsekventa med hänsyn till promemorians förslag att stamnätsverksamhet ska betecknas som "transmission". Genom ändringen av terminologi kan också förtydligas att det finns utrymme för att flera aktörer bedriver sådan verksamhet i Sverige. I promemorian föreslås mot denna bakgrund att termen transmissionsnätsföretag ska användas i elmarknadslagen.

s. 274: Av skäl som redovisas i avsnitt 6.2 föreslås att termen *transmissionsnät* ska användas som beteckning för ett nät som består av stamledningar. Med stamledning avses enligt nuvarande 1 kap. 4 a § första stycket ellagen en ledning med en spänning om 220 kilovolt eller mer. Det svenska stamnätet, som förvaltas av Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), är ett transmissionsnät i lagens mening, dvs. ett tekniskt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som inte ingår i det regionala distributionsnätet, sträcker sig över flera regioner inom landet och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder. Att nätet ska vara tekniskt sammanhängande innebär inte bara att ledningarna ska hänga ihop fysiskt utan även att driften ska vara samordnad. Det anges inte närmare i lagen vad som avses med en "region". Om frågan har praktisk betydelse, får den avgöras genom nätmyndighetens praxis på samma sätt som vid tillämpningen av 6 kap. 19 § andra stycket. Genom definitionen görs en avgränsning mot enstaka ledningar som innehas av distributionsnätsföretag och till sin funktion ingår i det regionala distributionsnätet trots att de har en spänning om 220 kilovolt eller mer.

s. 501 f: Paragrafen ändras på så sätt att det som i dag gäller stamnätsföretag och stamnätet i stället gäller transmissionsnätsföretag och transmissionsnätet. Ellagen innehåller inte någon definition av vad som avses med stamnätet. Däremot anges i

förslaget till elmarknadslag att med transmissionsnät avses ett tekniskt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer och som inte ingår i det regionala distributionsnätet, sträcker sig över flera regioner inom landet och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder (1 kap. 3 § elmarknadslagen).

Nätkoncession (2 kap.)

Ei lämnar förslag avseende återkallelse, absorption samt delgivning och laga kraft.

Återkallelse av nätkoncession avseende icke koncessionspliktigt nät

Bestämmelsen om återkallelse av nätkoncession i 2 kap. 43 § första stycket bör kompletteras med en fjärde punkt:

*En nätkoncession ska återkallas helt eller delvis,
[...]*

4. om nätkoncessionen inte längre behövs för en ledning eller ett ledningsnät.

När det gäller bestämmelsen om återkallelse av nätkoncession enligt 2 kap 43 § (motsvarar 2 kap 18 § ellagen) anser Ei att det finns starka skäl att införa en möjlighet att återkalla en nätkoncession för en ledning som till följd av ändrade förhållanden eller ändringar i förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857) (IKN-förordningen) inte längre är koncessionspliktig. Ei lämnade ett förslag med den innebörden till departementet i februari 2010 (Ei:s diariernr 2010-100308). Förslaget var även med i rapporten *Bättre regler för interna elnät* (EI R2011:02) som Ei lämnade i mars 2011.

I förslaget 2010 pekade Ei på en uppkommen situation där en nätkoncessionshavare hade återkallat en nätkoncession med anledning av att en ledning inte längre var koncessionspliktig. Genom att det inte finns stöd i ellagen till att kunna återkalla en nätkoncession till följd att en ledning inte längre är koncessionspliktig avvisade Ei bolagets ansökan om återkallelse. Ett senare exempel är ett elnätsföretag som i samband med överlåtelse av en markkabel till ett hamnbolag även överlät nätkoncessionen för kabeln (Ei:s diariernr 2015-100964). Den aktuella ledningen som omfattas av nätkoncessionen används efter överlåtelsen endast för hamnbolagets egen räkning inom hamnområdet. Enligt 2 § IKN-förordningen avses med ett internt nät "en eller flera starkströmsledningar som innehavaren använder för överföring av el för egen räkning". Tidigare, när elnätsföretaget innehade markkabeln och nätkoncessionen i hamnområdet, överförde elnätsföretaget el för annans räkning (till hamnbolaget). Elnätsföretaget finansierade sin nätverksamhet i hamnområdet genom elnätsavgifter som regleras av en intäktsram. Efter överlåtelsen överför hamnbolaget el endast för egen räkning inom hamnområdet.

Ett starkt argument för förslaget är uttalandet i prop. 2001/02:143 s. 77 enligt vilken en ansökan om nätkoncession för en icke koncessionspliktig ledning ska avslås. I

konsekvensens namn bör det inte vara möjligt att behålla en nätkoncession för en ledning som upphör att vara koncessionspliktig. När den situationen nu kan uppstå medför det negativa konsekvenser för såväl koncessionshavaren som för Ei. Det är givetvis inte antalet ledningar som har nätkoncession men som inte borde ha det som är avgörande för förslaget utan att undvika konflikter och oklarheter i gällande regelverk.

Att inneha en nätkoncession innebär skyldigheter för nätkoncessionshavaren, till exempel att upprätta årsrapport för varje räkenskapsår, lämna uppgifter om nättariffer, lämna uppgifter om avbrott, upprätta risk- och sårbarhetsanalyser och åtgärdsplan, ansöka om intäktsram, lämna årlig rapport om åtgärder enligt övervakningsplan samt skyldighet att mäta och beräkna överförd el. Därtill är den som har nätkoncession, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till ledningen.

För Ei innebär nätkoncessionshavarens skyldigheter arbete genom att ta emot och ta hand om uppgifterna men också genom att ge svar på frågor med mera. För ledningar som har nätkoncession men egentligen inte ska ha det uppkommer naturligtvis frågor från nätkoncessionshavaren om vad som gäller och inte gäller i just deras situation. Att Ei:s arbete ska omfatta ledningar som egentligen inte ska ha nätkoncession med tillämpning av de bestämmelser som gäller för ledningar med nätkoncession finner Ei inte vara tillfredställande. Inte heller är det tillfredställande att det finns innehavare av nätkoncession som inte fungerar som ett elnätsföretag med att ta ut elnätsavgifter osv. men som får skyldigheter som ett elnätsföretag.

Sammanfattningsvis finns det starka skäl att införa en möjlighet att återkalla en nätkoncession för en ledning som till följd av ändrade förhållanden eller ändringar i IKN-förordningen inte längre är koncessionspliktig. Det är inte ändamålsenligt att en nätkoncession för linje endast kan återkallas om ledningen – inte koncessionen – inte längre behövs.

Absorption av linje i område

Ei föreslår en ny 2 kap. 43 a § med följande lydelse.

Om gränserna för en nätkoncession för område ändras enligt 20 § eller om överlåtelse av nätkoncession för område tillåts enligt 37 § på så sätt att nätkoncession för område gäller för en ledning som samtidigt omfattas av nätkoncession för linje upphör nätkoncessionen för linje att gälla. Nätkoncessionen för linje upphör att gälla när beslutet enligt 20 § eller 37 § vinner laga kraft.

Vad som anges i första stycket gäller också vid beslut om ny nätkoncession för område.

Det händer att nätkoncessioner för linje överläts till det nätföretag som har nätkoncession för det område där ledningen finns. I de fall ledningen som nätkoncessionen för linje avser inte har en högre spänning än den högsta tillåtna spänningen för nätkoncessionen för område uppstår frågan om nätkoncessionen för linje ska finnas kvar, trots att ledningsinnehavaren har rätt att driva ledningen med stöd av nätkoncessionen för område. Samma fråga kan uppkomma om den högsta tillåtna spänningen för en

nätkoncession för område höjs, eller när gränserna för ett koncessionsområde ändras så att en ledning för vilken nätkoncession för linje gäller också omfattas av nätkoncession för område. Lagstiftningen ger inget direkt svar på frågan. I praktiken har dessa situationer hanterats på så sätt att nätkoncessionen för linje anses bli en del av nätkoncessionen för område (absorption). Ei anser därför att det finns skäl att i lagstiftningen förtydliga att situationen ska hanteras på detta sätt. Skälen till detta är följande.

Att vara innehavare av en nätkoncession för linje medför ett antal skyldigheter, som tidigare nämnts. Det ställs dessutom högre krav på prövningen av en nätkoncession för linje än vad som görs för enskilda ledningar inom en redan beviljad nätkoncession för område. Det är förstäligt att ett elnätsföretag vill att en ledning, vars spänning ligger inom spannet för den egna nätkoncessionen för område, ska ingå i nätkoncessionen för område i stället för att prövas särskilt. Lagstiftning saknas dock för de fall en befintlig ledning av någon anledning helt eller delvis går inom gränserna för den egna nätkoncessionen för område. Om ett elnätsföretag mot förmodan skulle ansöka om en ny nätkoncession för linje för en ledning som skulle kunna hanteras inom ramen för samma bolags nätkoncession för område skulle den nya ansökan avslås på grund av att nätkoncessionen för linje inte behövs.² Sådana möjligheter finns alltså inte för befintliga ledningar. Återkallelse av nätkoncessionen för linje är heller inte möjlig med den utformning som 2 kap. 18 § ellagen (2 kap. 43 § i förslaget) har idag. I praktiken har nätkoncessioner för linje därför införlivats i nätkoncession för område genom absorption.

Avsaknaden av lagstiftning har lett till vissa svårigheter och problem. Ett av dessa problem är om en nätkoncession för linje i beslutet blivit förenad med särskilda villkor. En innehavare av nätkoncession för område har dock rätt att bygga ledningar inom området utan sådana villkor. Situationen är jämförbar med den som beskrivits ovan angående när en nätkoncession inte behövs till följd av att en ledning istället bör ingå i ett icke-koncessionspliktigt nät. Det behövs därför en möjlighet att låta nätkoncessionen för linje upphöra när den absorberas av nätkoncessionen för område.

Absorption kan även ske när en nätkoncession för linje löper ut, varpå ledningen i de delar som går inom gränsen för nätkoncession för område anses hamna inom den koncessionen och utanför Ei:s tillsynsområde. Det finns ännu ett flertal nätkoncessioner för linje som tidsbegränsades på ett sådant sätt att de inte automatiskt övergick till att gälla tills vidare enligt 2013 års ändring i ellagen. I vissa av dessa fall har elnätsföretaget önskat förlänga nätkoncessionen för linje endast för de delar som ligger utanför den egna nätkoncessionen för område. Sådana ledningar anser Ei inte vara lämpliga enligt 2 kap. 6 § ellagen. Elnätsföretagen behöver i dessa fall ändra sina ansökningar till att gälla ledningen i sin helhet eller åtminstone till närmsta anslutningspunkt eller transformatorstation innanför gränsen för nätkoncessionen för område. Detta skapar överblickbarhet och gör att ledningen får en mer lämplig utformning. I den här situationen saknar Ei en tydlig lagstiftning och kan heller inte förelägga ett elnätsföretag att ändra sin ansökan. Om elnätsföretaget inte ändrar sin ansökan har Ei inget annat

² Se regeringens beslut den 24 februari 2011 i ärende N2007/228/E (Ei:s diariernr 2008-100055)

alternativ än att avslå den. Lagen behöver därför ändras så att det blir tydligare hur och när en nätkoncession för linje kan upptas av en nätkoncession för område.

Det händer också att högsta tillåtna spänning för en befintlig nätkoncession för område behöver höjas. Om detta kan behöva ske i en ökad utsträckning kan problemet med linjer inom område komma att öka markant. Det bör då vara tydligt hur dessa absorptioner kan göras. Frågan aktualiseras också vid gränsändringar av nätkoncessioner för område.

Det bör förtydligas i motiven att endast nätkoncessioner för linje som i sin helhet avser en ledning som går inom gränsen för en nätkoncession för område kan absorberas. Bestämmelsens andra stycke omfattar både situationen att ett tidigare okoncessionerat område kommer att omfattas av nätkoncession för område och när den högsta tillåtna spänningen för ett område höjs. I och med att förslaget är en kodifiering av praxis bedöms det inte få några direkta konsekvenser.

Delgivning och laga kraft avseende återställningsåtgärder

Bestämmelsen om kungörelse i 2 kap. 45 § första stycket bör kompletteras enligt följande:

*Nätmyndigheten ska kungöra följande beslut genom ett meddelande i Post- och Inrikes Tidningar:
[...]*

6. beslut om återställningsåtgärder enligt 47 §.

Förslaget om nya regler för delgivning kommer att bidra till en större säkerhet kring Ei:s beslut särskilt gällande de bestämmelser i ellagen som är beroende av att ett lagakraftvunnet beslut finns. Genom att Ei föreslås fortsätta att få meddela sökanden och alla kända sakägare särskilt kan resursåtgången för delgivning hållas nere. Ei ser därför mycket positivt på förslaget om kungörelsedelgivning avseende beslut att meddela nätkoncession, beslut att lämna medgivande att bygga eller använda en elektrisk starkströmsledning eller bygga en transformator- eller kopplingsstation innan nödvändig nätkoncession har meddelats, beslut att en nätkoncession ska fortsätta gälla, beslut om omprövning av nätkoncession, och beslut om ändring eller upphävande av villkor för nätkoncession.

Bestämmelsen om kungörelsedelgivning i 2 kap 45 § bör dock även omfatta beslut om återställningsåtgärder enligt 2 kap. 47 §. Även dessa beslut kan ha stor betydelse för en svårbestämd krets av sakägare som påverkas av beslutet. De som påverkas av ett beslut om återställningsåtgärder är i de flesta fall i huvudsak desamma som påverkas av ett beslut om ändring av villkor. Kretsen av sakägare är därför också svår att avgränsa med full säkerhet. Det kan röra sig om okända rättighetshavare till berörda fastigheter, om organisationer som får företräda (den lokala) allmänheten, eller om andra typer av personer eller organisationer som beslutet går emot genom deras anknytning till ledningssträckan. Markägare kan också mycket väl ha intresse av de återställningsåtgärder som fastställs eller inte fastställs. Trots att markägare får besked skriftligen finns det inga sätt att garantera att beslutet kommer till deras kännedom den dag beslutet kommer med posten. I dessa fall finns det således en risk att ett beslut om en nätkoncession överklagas en lång tid efter att beslutet har antagits vinna laga kraft. Ei

anser inte att detta är tillfredställande. Även återställningsåtgärder enligt 2 kap. 47 § bör ingå i den föreslagna bestämmelsen i 2 kap. 45 §. Den av Ei föreslagna ändringen säkerställer att i stort sett samtliga av Ei:s olika beslut om nätkoncession kan vinna laga kraft.

Funktionsansvar (10 kap.)

I förslaget till 10 kap. 9 § står att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter. Ei lämnade i rapporten *Kommissionsriktlinjer och nätföreskrifter för el* (Ei R2016:13) förslag på ändringar i lagstiftningen som behövs för att Sverige ska uppfylla kraven i flera nätföreskrifter (nätkoder). Slutsatsen var att Ei måste överta föreskrifträtten på detta område från Svenska kraftnät. En (utökad) föreskrifträtt på detta område för annan än nätmyndigheten kolliderar alltså med nätföreskrifterna. Nätföreskrifterna gällande anslutning kräver godkännande av de tekniska kraven av den behöriga myndigheten. Berörd systemansvarig för överföringssystem ska fastställa de generellt tillämpliga kraven och dessa kan således inte godkännas av den systemansvarige. Vem som har föreskrifträtt får även verkningar för vem som ska utöva tillsyn över reglernas efterlevnad och bevilja undantag från desamma. Ei:s närmare överväganden framgår av rapporten.

Regeringen har den 23 november 2017 lämnat en lagrådsremiss utifrån förslagen i Ei:s rapport. I lagrådsremissen finns förslag till nya normgivningsbemyndiganden som ska föras in i ellagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås få möjlighet att meddela föreskrifter – dels om sådana generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar till elnätet som avses i EU:s så kallade anslutningskoder³, dels om datautbyte enligt den så kallade driftkoden⁴. Ändringarna i ellagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2018. Syftet med förslaget är att reglera bemyndigandet om föreskrifträtten gällande nätkoderna för el i nuvarande ellag. Det gamla bemyndigandet lyfts ut från 8:1 ellagen till nya egna paragrafer: 8:3 c, d och e. Det möjliggör för regeringen att dela upp föreskrifträtten på detta område mellan olika myndigheter. ("Frågan om vilken myndighet som bör bemyndigas att meddela föreskrifter är för närvarande föremål för beredning i Regeringskansliet.") De i lagrådsremissen föreslagna förändringarna, som hänvisar direkt till tillämpliga kommissionsföreskrifter, bör också få genomslag i nya elmarknadslagen.

Handel med el (12 kap.)

I kommentaren till 12 kap. 1 § (sid. 422) står det att "Förhållandet mellan elhandelsföretaget och elanvändaren regleras enligt gällande civilrättsliga regler och eventuella tvister får avgöras av allmän domstol." Denna kommentar känns förvirrande i

³ Kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer, Kommissionens förordning (EU) 2016/1388 av den 17 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter för anslutning av förbrukare och Kommissionens förordning (EU) 2016/1447 av den 26 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av system för högspänd likström och likströmsanslutna kraftparksmoduler

⁴ Kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem

och med att Ei har tillsyn över att bestämmelsen efterlevs och frågan är vad kommentaren tillför. Kommentaren finns med redan i prop. 2005/06:158, men bör tas bort för att inte skapa förvirring kring Ei:s tillsynsansvar.

Villkor för konsumenter (13 kap.)

Ei lämnar förslag avseende innehållet i avtal mellan konsumenter och nätföretag, rättsföljd och hantering av klagomål.

Innehållet i avtal mellan en konsument och ett nätföretag

Bestämmelsen om innehållet i ett avtal mellan en konsument och ett nätföretag i 13 kap. 2 § bör kompletteras och särskilt ange att uppgifterna i avtalet ska vara tydliga, heltäckande och lättillgängliga enligt följande:

Ett avtal mellan en konsument och ett nätföretag ska innehålla tydliga, heltäckande och lättillgängliga uppgifter om...

2015 genomförde Ei en mer omfattande tillsyn avseende efterlevnaden av bl.a. den aktuella bestämmelsen. Resultaten av tillsynen redovisades i en särskild rapport *Får kunderna på elmarknaden korrekt information?* (Ei R2016:4). I rapporten konstaterade Ei att elnätsföretagens avtalsvillkor generellt sett innehåller den information som regleringen kräver. Svårigheten är dock att informationen finns spridd i många olika dokument. De dokument som företagen hänvisar till är exempelvis bekräftelsebrev, välkomstbrev, nätavtal, allmänna avtalsvillkor, särskilda avtalsvillkor, fakturan och sidor på webbplatsen. Flera av de 19 granskade nätföretagen hänvisade i sina svar till Ei till minst tre olika källor där avtalsinformation finns.

Eftersom syftet med lagstiftningen är att stärka konsumenternas ställning går det att anta att lagstiftaren såg framför sig att all information som följer av bestämmelsen presenteras för konsumenten på ett samlat sätt. Med nuvarande lydelse är det dock inte möjligt att kräva detta. Behovet av en tydligare skrivning framgår av Ei:s tillsyn. Den föreslagna skrivningen är hämtad från 5 kap. 15 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Post- och telestyrelsens föreskrifter och allmänna råd (PTSFS 2013:3) om innehåll i avtal preciserar detta ytterligare.

Rättsföljd av överträdelser i avtal med konsumenter

Bestämmelsen om prishöjningar i 13 kap. 6 § bör kompletteras med ett andra stycke enligt följande:

Om elhandelsföretaget inte följer bestämmelserna i första stycket, får de ändrade villkoren inte tillämpas.

Rättsföljden av överträdelse av 13 kap. 6 § är oklar. Rättsföljden borde rimligen vara att prishöjningen inte får genomföras och att redan betalt belopp ska återbetalas.

Rutiner för klagomål

I 13 kap. 9 § anges det att elhandelsföretag och nätföretag ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från konsumenterna. Det finns dock inga krav på själva innehållet i rutinerna eller på någon rapportering till Ei. Den svenska ordningen överensstämmer därmed inte med de rekommendationer som har tagits fram med anledning av de bakomliggande bestämmelserna i elmarknadsdirektivet. Detta har fått till följd att Ei i enkäter från kommissionen, ACER⁵ eller CEER⁶ aldrig kan redogöra för den data som efterfrågas och Ei blir kritiserad för detta. Detta gäller inte enbart uppgifter rörande klagomål utan även till exempel bortkoppling. Dåvarande ERGEG⁷ tog fram en riktlinje⁸ där det bland annat framgår att ett par av de huvudsakliga rekommendationerna på området är att:

- It should be compulsory for service providers to report data on complaints to the NRA, when they are asked for it; and
- The NRA or another third party body having responsibility for customer complaints should provide and publish reports on complaints.

I prop. 2010/11:70 sid. 94 anges det att ett system där tillsynsmyndigheten föreskriver i detalj hur klagomålshanteringen ska gå till inte nödvändigtvis behöver medföra en förbättring för konsumenterna och att det avgörande istället bör vara att det finns en tydlig och genomarbetad process hos varje företag. Mot bakgrund av de rekommendationer som nu finns bör denna inställning ses över.

Ändringar i annan lagstiftning

Synpunkterna avseende annan lagstiftning avser dels begreppet elhandlare, dels i vilken form en markägareförteckning kan lämnas.

Begreppet elhandlare

Enligt förslaget byts begreppet *elleverantör* ut mot *elhandlare*. Begreppet elleverantör förekommer även i andra lagar. Följdändringar bör därför ske i 2 § lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el samt 1 kap. 2 § och 4 kap. 1, 1 a, 1 b, 4 a, 4 b, 5 §§ lagen (2011:1200) om elcertifikat.

Bestyrkt markägareförteckning

Detta förslag rör inte elmarknadslagen utan snarare den kommande elmarknadsförordningen. I 6 § elförordningen (2013:208) ställs ett krav på att en bestyrkt förteckning över markägare och rättighetsinnehavare ska bifogas ansökan om nätkoncession. Innebörden av detta är att Ei kräver att det ska finnas en markägareförteckning som ska vara bestyrkt genom namnunderskrift. Detta är det enda

⁵ The Agency for the Cooperation of Energy Regulators (Byrån för samarbete mellan tillsynsmyndigheter inom energiområdet)

⁶ Council of European Energy Regulators

⁷ European Regulators' Group for Electricity and Gas

⁸ Guidelines of Good Practice (GGP) on Customer Complaint Handling, Reporting and Classification, Ref: E10-CEM-33-05, 10 June 2010

Datum
2017-12-07

Dnr
2017-102690

kravet på fysisk pappershantering som finns i Ei:s koncessionsverksamhet och ett sådant krav följer inte den tekniska utvecklingen. Det bör därför förtydligas i lagtext eller någon form av motiv att en digital underskrift eller inskannad kopia utgör fullgoda bestyrkanden. Det allra bästa vore att helt ta bort kravet på att förteckningen över markägare ska vara bestyrkt.

Hantering av pappersoriginal bidrar till en mindre effektiv handläggning och onödigt utrymmeskrav vid arkivhållningen. Att ta bort kravet på pappershantering är mer miljövänligt och tidsenligt. Inte ens det underskrivna ansökningsbrevet behöver enligt nuvarande ordning inkomma i original. Markägarförteckningen skickas normalt sett in som digital kopia tillsammans med övrigt material som bilaga till ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen. Det är denna digitala kopia som används i själva handläggningen när ärendet ska remitteras och expedieras. Det fysiska originalet har ingen praktisk funktion i handläggningen.

Vidare anges det inte i elförordningen vem som ska bestyrka förteckningen. Detta görs ofta av samma person som skrivit under ansökan och som således ansvarar för denna. Det är mer ändamålsenligt att låta den person som undertecknat ansökan ansvara för riktigheten även i markägarförteckningen. Undertecknandet av ansökningsbrevet i en nätkoncessionsansökan är enligt Ei egentligen en garanti, ett intygande, för att hela ansökan med tillhörande handlingar uppfyller riktigheten. Om undertecknandet av ansökningsbrevet inte anses vara tillräckligt skulle det kunna lösas genom att Lantmäteriet som tagit fram uppgifterna genom underskrift bestyrker riktigheten. Om denna väg förespråkas borde det räcka med en digital eller inskannad underskrift.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även tillförordnade chefsjuristen Göran Morén, chefsekonomen Therése Hindman Persson och juristen Claes Vendel Nylander samt experten Roger Husblad, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Roger Husblad

Bilaga

Språkliga synpunkter

Bilaga: Språkliga synpunkter

Nedan följer de språkliga synpunkter Ei har noterat. Synpunkterna är markerade med kursiv text.

s. 74 och 446: Bör inte ordet "konsumenterna" i 13 kap. 7 § första stycket 4 elmarknadslagen vara i singular (precis som i punkterna 1–3)?

s. 212: "Promemorians förslag innebär att det i sådana fall är elanvändaren som *är* ska se till att det finns en balansansvarig."

s. 217: Det är svårt att förstå följande:

I 11 kap. ellagen finns även bestämmelser om avbrytande av överföringen av el till konsumenter (se avsnitt 19). De reglerna är av en något annorlunda karaktär än de bestämmelser som svarar mot bilaga I till elmarknadsdirektivet. De sistnämnda bestämmelserna omfattas vidare av nätmyndighetens tillsyn, *till skillnad från reglerna om elavbrott.*

Borde kanske stå "till skillnad från reglerna om avbrytande av överföring av el till konsumenter".

s. 219: "Med hänsyn till behovet av överskådlighet och tydlighet bör bestämmelserna om avbrytande av överföringen av el till konsumenter *förs* över till ett eget kapitel i elmarknadslagen.

s. 225: "En förutsättning för avbrottsersättning *alltid är* en inledande period om minst tolv timmars elavbrott".

s. 241: "Den som bygger eller använder en transformator- eller kopplingsstation innan nätkoncession har meddelats för någon av de ledningar som stationen ska anslutas till eller bryter mot villkor för nätkoncession kan dömas till böter eller fängelse *i höst ett år*"

s. 436: "Det är inte ovanligt att *av sitt elhandelsföretag köper* el som har producerats med användande av någon eller några särskilt angivna energikällor, t.ex. förnybara sådana."

s. 436: "Enligt lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el kan *att* elproducenter på begäran få ursprungsgarantier utfärdade för att visa den producerade elens ursprung."

s. 447: "Information ska lämnas om möjligheter för en konsument *att oberoende* användarrådgivning för råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler."